

Er al undervisning i folkeskolen meningsløs?

En undersøgelse blandt ca. 5 % af folkeskolens elever får AG til at bruge overskriften "Undervisningen giver ikke mening"

Lad os slå fast med det samme, en sådan undersøgelse må selvfølgelig ikke ignoreres og slet ikke på de skoler, der har deltaget. Men giver en undersøgelse, der omfatter så lille en del af folkeskoleeleverne, et reelt billede af undervisningen i folkeskolen?

IMAK er ikke i tvivl om, der finder undervisning sted, som giver stor mening, og som er med til at sikre den enkelte elev et godt fundament i forhold til at fortsætte i uddannelsessystemet og på sigt blive en selvforsørgende samfundsborger, der kan bidrage til det grønlandske samfund.

Undervisningen i folkeskolen tager udgangspunkt i de centralt fastsatte læringsmål. Som vi alle kender fra vores skoletid, så synes vi, som elever ikke, at alle disse læringsmål er lige vedkommende, men derfor skal læreren alligevel undervise i dem.

Er der så ingen problemer, er undervisningen altid meningsfuld?

Jeg tror, de fleste har en fornemmelse af, at når man henvender sig til sin fagforening, handler det om løn. Det gør en del henvendelser også - henvendelser om forkeret løn, og en del henvendelser fra lærere, der påtænker at søge til Grønland fra Danmark. Sidstnævnte gruppe bliver hver gang chokeret over, at deres løn vil blive væsentlig mindre, skatten højere og leveomkostningerne ligeså.

Når det er sagt, så drejer størstedelen af henvendelserne sig om arbejdspress, psykisk arbejdsmiljø, om ikke at have mulighed for at udføre sit arbejde på en måde, man kan være stolt af, om at blive tvunget til at undervise i fag, man ikke har de nødvendige kompetencer i, manglende muligheder for at erhverve sig kompetencer i fag, hvor ens skole mangler undervisere til, ikke tid til at tage udgangspunkt i den enkelte elev, manglende resurser og kompetencer til at tage sig af elever med særlige behov osv.

Så ja, der er undervisning i folkeskolen, som kunne være bedre. IMAK har i årevis påpeget, at det betyder ringere kvalitet i undervisningen, når lærere sættes til at undervise i andre fag end deres linjefag. Fysiklærere, der sættes til at undervise i engelsk, selvom de aldrig har beskæftiget sig med sprogdidaktik, sproglærere, der sættes til at undervise i matematik uden at kende den nødvendige fagdidaktik, grønlandske lærere, der selv er dygtige til dansk, tvinges til at undervise i dansk, selvom de ingen kendskab har til, hvordan man underviser i dansk osv.

Men hvorfor bliver de så sat til denne undervisning? Det gør de, fordi der er mangel på lærere, der kan varetage undervisningen i disse fag. Manglen kan være forskellig fra skole til skole, men lærermanglen bliver ikke mindre. Som det har fremgået i medierne det sidste stykke tid, vælger unge lærere at finde andre job og ældre lærere at gå på pension, så snart de kan, i stedet for at blive på arbejdsmarkedet længere. Når IMAK spørger dem, hvorfor så er begrundelsen ofte arbejdsmiljø og arbejdspress samt, at de ikke føler de har mulighed for at passe deres arbejde på forsvarlig vis.

Trinopdeling

Trinopdelingen af folkeskolen er også en medvirkende årsag, fordi man stadig på mange skoler binder lærere til et trin. Det betyder, at lærerens linjefagskompetencer ikke udnyttes optimalt, fordi de kun får lov at undervise nogle få årgange. Som oftest skyldes det alene, at mange ledere er af den opfattelse, at det er nemmere at planlægge, hvis lærerne knyttes fast til et trin. En trinopdeling, som IMAK i mange år har sagt, betyder dårlig udnyttelse af skolens resurser, og som ovenikøbet betyder flere lærerskift for eleverne.

Efter- og videreuddannelse – fleksibel planlægning

Institut for Læring havde ellers udbudt kompetencegivende efteruddannelse inden for netop 2 områder, hvor der er stor mangel på lærere - nemlig matematik og sprog. Men desværre bliver ingen af disse oprettet. IMAK har forsøgt at få svar på hvorfor, er det lærerne, der ikke vil søge dem, eller er det kommunerne, der ikke vil bevilge dem? IMAK venter med spænding svar på disse spørgsmål.

Selvom vi ved, at Institut for Læring har lavet om på deres studieordning sidste år, bliver vi nødt til at spørge, om uddannelsen passer til den grønlandske virkelighed? Har vi brug for lærere, der er specialiseret i få fag eller har vi brug for lærere, der kan undervise i mange fag? Klæder læreruddannelsen de studerende godt nok på til virkeligheden? IMAK mener, at læreruddannelsen skal gøres 5-årig, men det er tvingende nødvendigt, den er professionsrettet, og at praktikken optimeres.

IMAK ved, at nogle kommuner holder sig tilbage med at bevilge kurser. Nogle gange fordi de ikke mener, de udbudte kurser passer til deres behov, andre gange af økonomiske grunde. Kommunerne anfører også, at det betyder, at eleverne skal undervises af vikarer, mens læreren er på kursus. Men det er en dårlig undskyldning, for siden 2002, hvor der kom en ny forordning og en ny arbejdstidsaftale i 2003, har hensigten været, at skolerne skal planlægge fleksibelt. Denne måde at planlægge på betyder f.eks. at matematiklæreren i en klasse underviser i alle matematiktimer uanset andre opgaver. Det sker ved at skoleåret planlægges, så klassen i en periode, hvor matematiklæreren er på kursus, lejrskole med en anden klasse, har prøver eller lignende planlagt fravær, ikke har matematik men f.eks. flere timer i grønlandsk og engelsk. Matematiktimerne er planlagt på andre tidspunkter, så årsnormen i alle fag opfyldes med den pågældende lærer.

Desværre er det et fåtal af skoler, der planlægger sådan, med det resultat, at eleverne får vikar og skolen får flere udgifter.

Hvorfor der ikke planlægges fleksibelt ved IMAK ikke med sikkerhed, men har hørt begrundelser som, det er besværligt, vores skemalægningsprogram kan ikke osv. Det er virkelig ærgerligt, at kommunerne ikke har sikret de nødvendige kompetencer til denne planlægning, så både en nødvendig efter- og videreuddannelse kan finde sted, og eleverne får den undervisning, de har krav på.

Elever med særlige behov

I alle klasser er der elever med særlige behov. I nogle klasser er procentdelen af disse elever så høj, at det påvirker alle eleverne. Læreren har ofte ikke den nødvendige tid til at tage udgangspunkt i den enkelte elev. Så enten kommer de svageste til at synes, at undervisningen ikke giver mening eller også synes de dygtigste det.

Desværre fordeles resurserne rigtigt mange steder på baggrund af antal elever uden, der bliver set på hvilke elever, det drejer sig om og hvilke behov de måtte have.

Det sker både i byer og bygder, men det har især gennem mange år blandt andet været et stort problem i mange bygder. Inde i forvaltningen i byen beregner man, hvilket timetal den enkelte klasse (som ofte er sammensat af flere årgange) ud fra antal elever. Dette sker ofte via et regneark uden at have kendskab til eleverne. Vi har set eksempel på, at denne måde at danne klasser på betød, at den pågældende skole ikke havde et lokale, der var stort nok til klassen.

Foruden problemet med manglende resurser i forhold til elever med særlige behov, så er der mange steder også mangel på lærere med de nødvendige kompetencer til at tage sig af disse elever. Der er mangel på psykologer og andet personale på de pædagogiske psykologiske rådgivningscentre, så mange steder får lærerne ikke den nødvendige vejledning.

Så jo - der er meget meningsfyldt undervisning, men ikke al undervisning i folkeskolen er lige meningsfuld, og ovenstående er kun nogle af årsagerne hertil.

Der skal ske ændringer her og nu, vi kan ikke vente til en eventuel reform af uddannelsessystemet. Der skal ske ændringer i indhold, organisering og resurser i folkeskolen, og det kan ikke ske hurtigt nok.

Lad os nu holde op med at sige, at det og det er kommunens ansvar, det og det er selvstyrets ansvar. NEJ, folkeskolen er vores alles ansvar – lad os tage fat så al undervisning bliver lige meningsfuld.

Birthe Therkildsen
Formand for IMAK